

Mestre d'aixa, l'enyor d'un ofici

BEP JOAN CASASNOVAS

Mostra una plena vitalitat, tot i els seus 70 anys. Lúcid i amb una memòria encomiable. Es diu Jaume Llompart (en Met, com el coneix tothom a baixamar), i és una font viva i memorística de la història d'aquest port de Ponent. És una 'enciclopèdia' de la vida popular d'aquest emblemàtic indret de Ciutadella. Ha passat la major part de la seua vida a Baixamar, concretament des dels 12 anys. Fill de mariner, sa mare no volia que tingués un futur embarcat, per allò de la por a la mar. Tanmateix, ell no volia defugir del contacte mariner i va començar a treballar al port fins a convertir-se en Mestre d'aixa. S'ha passat tota la seua vida reparant i construint embarcacions. Ha viscut, des dels molls de Ciutadella, els canvis de totes aquestes dècades, però s'hi ha sabut adaptar amb naturalitat i intel·ligència, tot i el regust d'enyorança d'altres èpoques. El seu fill, també Jaume, de 31 anys, segueix les seues passes i dirigeix ara l'empresa que ell va muntar, Astilleros Llompart, amb sis empleats a càrrec seu. A pesar d'estar jubilat, el pare Llompart passa tantes o més hores que abans al varador del moll, on hi tenen l'empresa. Es mostra somrient, amable i vitenc, i amb la passió de viure el dia a dia del port com si fos en plena joventut.

ELS CANVIS

Jaume Llompart pare, no dubte en afirmar que la vida al port "ha canviat com de l'estiu a l'hivern, com del dia a la nit. Lavors, aquí baix hi havia una gent de vida tranquil·la, gent pobra, però molt feliç i honrada. Tot açò ja no hi és. Ara la vida a baixamar es regeix amb moltes

Fotos: B.J. Casasnovas

El seu fill, també Jaume, de 31 anys, segueix les seues passes

UN MESTRE D'AIXA SAP FER UNA PORTA O UN MOBLE TAN BÉ COM UN FUSTER, PERÒ UN FUSTER MAI SABRÀ FER UNA BARCA (JAUME LLOMPART)

restriccions i normatives. Abans no hi havia tantes inspeccions i era una altra manera d'anar fent. Ens hem anat adaptant", diu resignat. El mestre d'aixa conta una anècdota. Explica que quan son pare era ja major, davant els avenços i transformacions de la vida, deia que volia anar a viure a una cova. "M'espantava sentir-lo perquè jo

trojava ben normal els progressos de llavors. Ara que tenc 70 anys, l'entenc. Ara som jo que partiria a viure a una cova. Pens que els valors d'abans s'han perdut. M'he sentit respectat aquí baix, sí, però la forma com es gestiona el port no és adequada. Els polítics d'ara no tenen prou talla", comenta amb un somriure enyoradís.

La notable irrupció de l'economia dels serveis turístics ha forjat bona part dels canvis a Baixamar i ha provocat que es reduïssin i s'arraconassin les activitats tradicionals als molls del port. Els mestres d'aixa i reparadors, els pescadors, els mariners, els estibadors, etc, ja no són els sectors predominants que eren. "Ens sentim, en part, arraconats per altres interessos i activitats econòmiques. Han des-

baratats moltíssim els usos i tots els serveis d'ara han afectat i perjudicat a la gent d'aquí, a la gent que sempre ha tingut, en la vida del port, la seua forma de viure". En posa un exemple que sembla que cou a molta gent que freqüenta baixamar, que és el tema de la cessió d'amarraments: "haurien d'atendre molt millor a la gent de baixamar, però s'imposen altres interessos i la gestió d'aquest port vell podria ser molt millor i molt més justa amb la gent", diu.

L'ART DE LES ANTIGUES TÈCNiques, ENCARA

Com la resta d'activitats i professions, el de mestre d'aixa és, també, un ofici antic que tendeix a desaparèixer perquè la tecnologia i els nous materials de construcció van substituint les tècniques i aplicacions. Tanmateix, encara uns pocs artesans d'aquesta centenària labor portuària segueixen amb aquest afer. El de mestre d'aixa, o bé el de fuster de drassanes o carpintero de ribera com es coneix en castellà, són oficis antics que basen la mateixa tècnica des de fa segles. "La base i les proporcions en les mides per a la construcció d'una barca és la mateixa des de fa cents d'anys", apunta l'expert Jaume Llompart. Tanmateix, veu amb tristesa com el seu antic ofici va desapareixent. "El de mestre d'aixa és un ofici que no té futur, ho veig així. Les embarcacions són fetes d'altres materials. La fibra, el plàstic i els metalls... Hi han substituït la fusta. Açò és un fet que no té marxa enrere, però sí puc dir que encara són necessàries les antigues tècniques per construir barques i sobretot per reparar-les. Encara feim qualque reparació de fusta, però gairebé tot és de fibra. Algunes embarcacions duen materials mesclats, però el que era l'ofici antic de construir embarcacions només de fusta té els dies comptats. Dubt molt que la nova gent que s'introdueix en aquesta feina sàpiga començar i acabar una barca. Tot gira sobre les reparacions, no en la construcció. Ara mateix no

veig ningú que pugui seguir l'ofici de mestre d'aixa".

Es sabut que l'Administració ha intentat de recuperar alguns d'aquests antics oficis, però no han convençut mai a Jaume Llompart: "Vaig voler donar un curs per mostrar la construcció d'embarcacions, perquè volia que l'ofici es pogués mantenir, i em van fer la vida impossible amb pape-rassa, titulacions i inspeccions. Vaig desistir perquè vaig entendre que no volien que ho fes. Parlen de voler recuperar feines antigues però no fan res seriósament. Hi ha oficis

artesans antics que d'aquí a trenta anys ningú sabrà que van existir". Satisfet de la feina que ha exercit sempre, ens deixa una perla d'or-gull: "Un mestre d'aixa sap fer una porta o un moble tan bé com un fuster, però un fuster mai sabrà fer una barca".

El seu fill, de 31 anys, també l'apassiona el port i la feina de barques. Passa més temps al varador del seu negoci que a casa seua. Afirma que "la llenya ja no és el material principal de la nostra feina, encara que en feim, però tot és molt diferent de com treballava

Jaume Llompart fill ja no segueix les tècniques de son pare, però n'aprèn per a les reparacions. Pare i fill comparteixen la passió per la mar

mon pare les barques. El port també ha canviat, ha estat saturat, però ara amb el trasllat de grans vaixells de passatge i mercaderia al port exterior, ens ha donat més tranquil·litat i flexibilitat. Estan més còmodes. Encara que, com tothom, hem patit la crisi, anam fent, si fa no fa, la mateixa feina". Jaume Llompart fill ja no segueix les tècniques de son pare, tot i que n'aprèn per a les reparacions. El que sí que té és la mateixa passió que son pare per la vida laboral a baixamar. "Jo aquíestic molt bé i som feliç".

LA CONSTRUCCIÓ DE LA SEUA DARRERA BARCA

Jaume Llompart pare, viu la vida des de la perspectiva que els anys li han donat, amb el judici de poder valorar cada temps i cada època. I s'ha adaptat a tot. A més de ser mestre d'aixa, hagué de titular-se en busseig i en el muntatge de motors, entre altres. Era el que la feina li recomanava. Ha duit a terme nombrosos rescats d'embarcacions i ha muntat gairebé tots els motors de les barques de Ciutadella; n'ha instal·lat més de 1.800. Poca bro-ma! Li ha posat cara al progrés i a tots els canvis que li han vingut, sense oblidar tot el que ha fet i tot el que ha representat per ell tota la seua vida al port.

La darrera barca que va començar a acabar sencera va ser fa 39 anys. "Es un llautí que encara pesca per Fornells i es diu 'Baldrít-xa'. Era l'any 1976, ho record perquè era quan va néixer la filla". Tot i açò, i després de la jubilació, ha

MOSTRA UNA PLENA VITALITAT, TOT I ELS SEUS 70 ANYS. LÚCID I AMB UNA MEMÒRIA ENCOMIABLE. ES DIU JAUME LLOMPART (EN MET, COM EL CONEIX TOTHOM A BAIXAMAR), I ÉS UNA FONT VIVA I MEMORÍSTICA DE LA HISTÒRIA D'AQUEST PORT DE PONENT. ÉS UNA 'ENCICLOPÈDIA' DE LA VIDA POPULAR D'AQUEST EMBLEMÀTIC INDRET DE CIUTADELLA

tingut més temps per fer allò que sempre li havia agradat més, que era construir barques. Idò, durant aquests darrers cinc anys en Jaume Llompart ha deixat la seua darrera empremta com a gran artesà, com a bon mestre d'aixa. Als seus 70 anys acaba de construir un bot que és una autèntica joia i que serà avarat al port aquest mateix mes de juny. "L'he fet amb estones, durant cinc anys, i ara el tirarem a la mar i farem un poc de festa. No és per vendre ni és cap encàrrec, serà un bot per a nosaltres, per a la família".